

Изази Суботом.

Цијена:
За ЦРНУ ГОРУ и АУ-
СТРО-УГАРСКУ (с БОС-
НОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ)
на годину 6 ф., на четири год
3 ф., на четврт године 1 ф.
и 50 новчића.

За све остале земље у
ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на
годину 20 франака, на по
године 10 франака, на чет-
врт године 5 франака.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се у
плаћеним писемима непо-
средно администрацији «Гл.
Црногорац» на Цетиње, а
може се и картоном унут-
рницом на пошту у Котор.
Дописи шаљу се уредниш-
тву. Рукописи се не враћају.

За огласе плаћа се од
реда 5 новч. За огласе веће
и на дуже пријеме мање.

ЦЕТИЊЕ, 13. Априла.

Двојак задатак, под једнако те-
жак и замашан, стоји пред нашим
министарством финансија: да отвори
нове изворе државних прихода и да
увећа производну снагу земље и на-
рода.

Ми не смијемо поћи трагом они-
јех држава, које су се само за прво
бријуге До душе, ништа није комст-
није и лакше, него за пунијем столом
смишљати и измишљати нове врсте
пореза, и товарити народу на леђа
нове терете. Но гдје год се то чини
без обзира на производну снагу земље
и народа, ту је државно привређива-
ње једнострано, и води прије или по-
слије пропасти земље и народа.

Државне финансије не могу по-
стојати без здраве и јаке народне
привреде. Пошљедње је услов првом.
Као што држава не постоји себе ра-
ди, тако и државне финансије не могу
се одвојити на толико, да им не би
било од потребе обзирати се на прив-
редно стање народа. У ванредним
приликама држава може и има право
да захтијева од држављана жртве
и лишавања у корист извесне држав-
не цијељи; но у редовнијем прилика-
ма држављани опет имају право за-
хтијевати од државе и њенијех орга-
на, да им припомогну да се матери-
јално оснаже и поткријене, да би били
у стању намиривати не само потребе
свакодневног живота него и оне, које
кад се намире, намирују се уједно и
многобројни захтјеви будућности.

Наш је народ много, врло много
потеглио за пошљедњијех година. Он
је одржао душу и тијело својој др-
жави, спасао и од чести оживотворно
она преданија народна, која су њему
у аманет остављена. Данас, кад нам је
народ отпочињу од крвавога заната
својега, дужност је држави нашој и
њенијем органима, да одржи душу у
народу и да му тијело поткријепи да
би се могао предати од силнијех на-
пора пошљедњега времена и стати на
своје ноге. То је заслужно овај народ
у пуној мјери, јер у свијету пространом
нема једне државе, којој држав-
љани толике жртве приносе као Цр-
ногорац Црној Гори, а преко ње
Српству и Словенству цијелом.

С обзиром на то, мора да годи
нашем патриотском осјећању, кад ви-
димо у пошљедње вријеме, како нај-
виши врхови и носиоци наше држав-
не власти сву бригу и пажњу обра-
ћају привредном подизању народа
црногорског Ту се ревниво употреб-
љују посредна и непосредна средства,
која к тој цијељи воде.

Влада црногорска настоји свом
збиљом, да нова саобраћајна средства
у Црној Гори на све стране отвори, а
стара поправи, дотјера и усаврши.
Коме је поле познато колика је по-
зитивна вриједност тих средстава
на пољу народне привреде, колико ли
она доприноси развоју материјална га
благостања у народу, брзини и јефти-
ноћи у промету добара, живљем и
плодоноснијем струјању личнога и
материјалнога обрта, тај мора бити
махом на чисто и у рачуну свом о
результатима благословенијем, које ће
овака радња донијети Црној Гори.

Свака нова штација телеграфска, сва-
ка нова поштанска офација, сваки
нови пут и путић у Црној Гори по-
тенцијује геометричком прогресијом све-
страни развој наше домовине, а на-
рочито посијешава развојат њенога
материјалног благостања.

Но наша влада ради и непосредно
на подизању производне снаге у Цр-
ној Гори. Она је за сада главну
пажњу своју обратила пољоделству и
сточарству, и врло је мудро учинила
што је у тијем струкама изабрала
баш оне гране, које ће што прије до-
нијети трајне користи овој земљи и
народу. Она је из својијех средстава
набавила велике количине сјемења од
дјетељине, дувана и другијех биљнијех
производа, намјерна је да Црну Гору
засади читавијем шумама од шљивика,
постарала се за гајање кртеле, за ње-
говље улишта и т. д. А да би све
ово старање што бољим плодом уро-
дило, влада Њ. Височ иста изаслала
је вриједнога нашег стручњака у пољ-
ској привреди, г. др. Радића, са још
неколико честитијех људи, који ће му
бити на руци, — изаслала их је по
народу, да га живом ријечи обавијесте,
уште и наставе у свему, што се ето
подузима за корист његову и ове
земље.

Бог да прости кад се тако ради!
Ми желимо да видимо владу нашу
вазда на том путу, на ком ће је не
само пратити благослови наши, но и
слабе силе наше вазда ће јој стојати
на расположењу. Истина, дјетељина
стоји далеко од високе политике, а и
дуван је сувише прозачна биљка, но
нама се баш онда допадају и што ми-
нистри, кад се што више занима у
предметима, који се налазе у средини
или бар у сусједству сфере наших
свакодневних потреба, а старање о
предметима појетскијех заноса радо
ћемо гледати да се остави доконијем
министрима и тоњих сретнијих нара-
штаја, који ће се моћи ослонити на
подлогу наше данашње муке и на
фонд нашијех данашњијех жуљева.

Напоредо с овим старањем о
подизању производне снаге у народу
влада је наша, наводећи се на очиг-
лед толикијем новијем потребама др-
жавнијем које се већ не могу даље
одлагати, узела на себе бригу да от-
твори нове изворе државнијем при-
ходима.

О том предмету зборићемо
други пут.

Из Бугарске.

Бечка «Преса» има из Трнова овај
допис од 25. пр. м.:

Извјештај комисије и промјене које
она предлаже да се учине у уставу није-
су примљене повољно од већине скушти-
нара. Расправа, која се о томе повела, би-
ла је често врло бурна. Сам председник
скуштински, егзарх Антим, био је више
пута у немирници како да стива скушти-
наре. С великом већином гласова усвоје-
но је, да Софија буде престоница кнеже-
вине, и то због тога што је Трново сти-
нуто између стијена, па није угодно за
столицу владоца нити се може прошири-
ти и уљешати, докле је Софија много
већа варош и средште трговини и про-
мету, па има велику будућност са тога.

Савјетовање о цивилној листи (при-
једлог: да се савјетовање о томе одгоди

до послје избора кнеза, би одбачен) кне-
жевој извело је многе скуштинаре на го-
ворницу, међу којима су многи изразили
своје мишљење, да је берлински конгрес,
поред осталог зла, дао Бугарској и врло
скупа кнеза, па етога ваља добро стегнути
кесу бугарску, шат се нађе и који јефти-
нији кнез. Према разлозима њеких озбиљ-
нијих скуштинара закључи се, да се ци-
вилна листа, у мјесто предложеног мили-
она франака, обали на 600.000 франака.

Уређени су на скуштини и одно-
шаји цркве према држави. Црква је на-
родна православна потпуно аутономна; на
челу јој је бугарски егзарх, који с оста-
лијем владикама бугарскијем саставља св.
синод, као највишу духовно-црквену власт
у кнежевини. Задатак свештенству биће:
да народ наставља у вјери и добријем дје-
лама.

Ђурђевски «Блгарин» јавља, да је на
приједлог д-ра Странског народна скуш-
тина бугарска једногласно закључила,
да штампач у Бугарској не буде подло-
жена никаквој цензури к да ужива пот-
пуну слободу, као што је то у опште у-
ведено у свијема уставнијем државама
(т. ј. као што би то требало да је уведено
у свијема уставнијем државама. У.)

«Блгарин» пропраћа ово закључење
скуштине, које заиста на част служи
братеком нам народу бугарском, овим
радоснијем ријечма: «Као пријатељи отаџ-
бини својој, као Бугари, а највише као
новинари, поздрављамо г. д-ра Странског
и захваљујемо цијелој народној скуштини
на похвалном дјелу, које данас изврши.
Давши пуну слободу штампи, скуштина
народна дала је Бугарској нову животну
снагу, новог покретача к напредку и раз-
воју. Слобода штампе једна је од најдра-
гоцијнијих слобода, које народ један може
да ужива; ми се поносимо овом повла-
стицом, којој желимо да буде употребљена
искључиво на корист и опште добро на-
рода, на морално узвишење и солидну
слогу његову.

Исти лист јавља, да устанак у Ма-
кедонији напредује. Бугари у Источној
Румелији узбуњили су се озбиљно, кад су
чули како се проноси глас о мјешовитој
окупацији. Један устанак већ је готов
Меморандум ће се предати јевропским
комисарима.

Приједлог: да се образује сенат,
одбила је скуштина. Прије гласања о
том приједлогу изишли су из скуштинске
дворане Балабанов, Стојилов и Икономов,
хтијући тијем — како «Блгарин» на-
води — произвести скандал у скуш-
тини.

Новији број Ђурђевског «Блгарина»
има вијести од 28. Марта са скуштине, у
којима се јавља, да конзервативци и кли-
рици, услед пораза што га претрије-
ше од радикалаца, нијесу хтјели тога дана
доћи на скуштину. Конзервативци су ипе-
мено протестовали против потпуне слободе
штампе и против права удруживања, но
скуштина је одбила њихов протест. По-
говара се, да конзервативци не ће више
никако ни долазити на скуштину.

КАТЕНТАТУ НА РУСКОГ ЦАРА.

Подробније вијести, које стигше из
Петрограда о атентату на руског цара
Александра, не казују ништа о положају и
побудама зликовца, само исправљају ње-
гово име, које је Соловјев а не Соколов.
Има му 30 година. Опалио је три пута на
цара, па и четврти пут, кад га је један
стражар на земљу оборно. За тим је од-
веден у начелништво полиције. Цар се
одвезао на колима мајора од пјаче узим-
њу палату, гдје су се послје неколико
минута нашли сви чланови царске фами-
лије, и још на хиљаде виших војника и
грађанскијех чиновника, као и дипломат-
ско тијело. Цар је, као обично, у 11 ча-
сова слушао службу. Око 12 часова било
је «благодареније» у великој цркви зимње
палате. Међу тијем сва лица, која су се
затекла у палати, заузела су мјеста у

бијелој дворани. Громогласно «ура!» заори
се, кад је цар, враћајућ се из цркве, про-
лазио кроз дворане и најпослије ушао у
бијелу дворану, гдје је изрекао хвалу
свијема присутнима на указаном учешћу.

Око 3 уре цар је ишао у обичној от-
вореној екипажи без пратње у казанску
саборну цркву, гдје је држано «благода-
реније».

У бијелој дворани зимске палате цар
је рекао скушћеним државним достојан-
ственицима од прилике ово: За своје ново
избављење благодари божјем провиђењу;
у томе се види прет божји, који свједочи,
да је његов живот још нуждан љубљеној
отаџбини, којој ће он с истом љубављу
посветити своје задње године, као што јој
је служио кроз цео вијек свој.

Варош је била то вече свуда свечано
освијетљена. Народ је давао разнијем зна-
цима изразе својој радости, што је цару
живот остао.

Примајући честитања петроградског
племства, цар је одговорио маршалу и
евога на његов поздрав, да он (цар), при
свом том што се догодило, не ће одступати
од законитог земљишта; но дрскост
потоњих атентата толика је, да је он и
против своје воље принуђен, да употребити
ванредне мјере, не за себе, него за све,
за друштво, за Русију.

Ово је за тринаест година трећи а-
тентат на цара руског Александра.

Први је атентат учињен 4. Априла
1866. Кад је тада цар по свршетку једне
шетње у љетној башти у Петрограду нео-
се у своја кола, опали неко из мале
пушке на њега. Цар оста невредни, зли-
ковца уапешне. Зликовац је био из сара-
товске гуверније и звао се Дмитрије Вла-
димиров Каракасов, ванредни слушалац
на московском универзитету. Он је при-
надао крајњем социјализму. Мужик Ива-
новић Комисаров избавио је тада живот
цару. Овај је као дјете дошао у Петро-
град, и ту је ступио у службу код кана-
марије Садова. Како је Комисаров баш 4.
Априла славио именити дан, пошао је тај
дан у цркву код кућице Петра Великога
да се помоли Богу. Кад је при повратку
стигао на невску обалу, била је Ђурија
скинута; он се врати натраг, па кад у
проласку спази на капији љетне баште
цареку кочију, приступи к гомили народа
која је тамо чекала да цара види и по-
здрави. Он се прогута некако тако близу,
да је цара спазно баш у очи час, кад је
цар хтјо да се погне у кочије те кад је
налица на себе огртач. Први још нешто
се цар указао, опази он неког човјека
који се силом гурао да прође испред њега.
Комисаров му се мало уклони с пута,
но у онај мах кад је цар навлачно свој
огртач опазо како тај непознати извуче
испод своје горње хаљине пштољ и у-
право на цара ухвати. Комисаров га удари
по руци, пштољ пукне, али пребацити ви-
соко те не погоди цара. Зликовца смјеста
ухвате. Комисаров се од страха изгуби
у свјетлини. Глас о атентату пукне по ци-
јелој вароши и узнемири све становниш-
тво. Цар се одмах послје овога догађаја
упути у казанску саборну цркву, гдје је
Богу благодарио за свој живот. Кад се
вратио у зимњу палату, државни савјет-
ници, који су он час имали сједницу,
били су први који су цара поздравили.
На скоро се скупе и сви ђенерали и
великодостојници, који к двору пристуи
имају, у зимњу палату. Кад се цар указа
сви кликну гласом радости и весеља.
Монарх им благодари и захтје да види
свога избавитеља Комисарова. Овај се
већ налазео у палати, изведе га пред
цара, који му пред цијелим збором изрече
своју хвалу и издигне га у сталеж пле-
мићски. За тим је Комисаров свечано био
провађан кроз цијелу Русију, гдје су га
свуда частили и свијем могућијем почас-
тима одликовали.

Једну годину касње, 25. Маја 1867,
приликом свјетске изложбе у Паризу,
кад се цар Александар с царем Наволе-
оном враћао с једне војничке смотре на

Лоптама, опали на њега Полак Березовски. Баш на свијутку пута, куда су имала проћи царска кола, протура се један млад човјек у бијелој блузи, извади маду пулаку испод блузе и дигне обе руке у ваздуху. У тај мах опазе га царски коњушар Ренбо, па мислећи да ваљда хоће да баца какву молбеницу у кола, ободу коња и стави се између зликовца и кола Березовски опали један пут и други пут и погоди у ваздуху коња, који главом махне и својом крвљу попрска цара и Наполеона у колима. Према цару Наполеону сједио је велики кнез Владимир кога цар, кад га види крвава, за руку ухвати и упита: «Јесте ли рањени?» «Ја не, но јесте ли Ви, Господару?» питаше велики кнез. Кад су се сви увјерили, да им није ништа, исправе се у колима и покажу се народу, који их бескрајним усклицима поздравља. За тим одвезоше се у варош.

Зликовац хтјо је да побегне кроз шумарак, али се свијет обори на њ и ухвати га. Први, који га је шчепао, био је капетан париске гарде Лубе; народ је био толико озлојеђен да је било муке сачувати Березовског од гњева народног, који је хтјо сам да му суди. Једва је пуковник Далмаид су неколико варошких сержаната могао да га извуче из шака свијетине, која је хтјела да га растргне. После 10 минута борбе са разјареном публиком страјају га којекако у кола, и одвезу највише у прву обилжну гостиницу, где су му прије свега привезали ране које је добио у боју с разјареним свијетом. За тим га одведу у тамницу. Березовски је био осуђен на смрт, кашње пак помилован на вјечно заточење у Новој Каледонији.

Новији бројеви руских листова, који нам истом стиглоше, доносе ове подобије вијести о зликовачком дјелу атентата на руског цара:

Кад је цар давао други дан ускреса, око 9 ура прије по дне изишао да заврши своју обичну јутрњу шетњу те је пошао дуж палате главног штаба и дође до близу «пјевачке ћуприје», чу гдје пуче пушка баш на близу, те се окрене онамо одакле је мислио да је пуцло и опазе како неко управо на њега пишао. По други пут опали исти непознати човјек из револвера, но опет промаши. Тада полети једна жена на зликовца, шчепа га за косе и покушаваше да га обали на земљу. Не сретник опали још једном, но сада већ више није могао гађати у цара; стражар из палате главног штаба примјетивши несрећу прискочи, међу тим онај опали још и четврти пут на цара. Четири дворска гренадира, који су случајно онуда пролазили, спазе шта се чини, па потрче к жени која се још једнако борила са зликовцем. Због тога што се то десило рано у јутро (9 ура неће бити за Бога «рано у јутро», У.), слабо је било свијета на истом мјесту, и тек мало по мало придолажаше. Помоћу ђендарма полиција ухвати зликовца и одведе га у варошку капетанију. Цар се одведе на јединијем колима у палату. Зликовац, човјек висок, смеђе браде, рече да је чиновник у министарству правде и да се зове Соколов. Одмах после пријех ријечи спонадне га повраћање. По томе судило се да је узео

отров, што се и посвједочи, јер је пађен сичан у повраћенијем материјама. Пошто су љекари учинили своје да му отров не би дошао главе, заиште зликовац чашу теја и парче лимуна што му се да. Но никако није хтјо да узме противна средства која су му љекари прописали, те су му морали силом уста отворити. Тада је много повраћао. То га је јако уморило и ослабило. При свем том никако није хтјо да каже што о себи.

Новији телеграми из Петрограда јављају, да је цар савршено здрав и већ излази у своје обичне шетње. Петроградски трговци закључили су, да на оном мјесту, гдје се атентат догодио, подигну капелу. Право је име зликовцу: Александар Солвјов.

Политички преглед.

Окупација се разбила, окупација још није са свијем напуштена — то је pjesма, која се данас пјева у свијем могућим варијацијама. Прије неколико дана већ се као математичка истина исповиједало, да од те мјесовите окупације у Источној Румулији неће бити ништа, да ју је Русија одбила, па онда и Турека, па на повљеду и све остале велике силе; сада се опет јавља, да она није баш са свијем скинута с дипломатског дневног реда, па против, она је још и сада предмет расправе и преговора међу кабинетима, само што се сад већ више не збори о окупацији под свијем околностима, него само о «могућој» окупацији, дакле само за случај ако тамо настане немири.

Тако дакле за данас стоји ствар с мјесовитом окупацијом. Како ће до сутра бити, то ни Богови не могу погодити. Тек толико се види, да све силе обилазе око Источне Румулије као мачка око вреле каше, а ни једна не смије да загрize. Прошло је толико недјеља, од како се приједлог за мјесовиту окупацију претура и тамо и амо, па данас смо опет на оном истом мјесту гдје смо и прије били. Тако је кад се не хоће да се ријеша ово питање природнијем начином, као што су Руси предлагали.

Да ће после одласка Руса онога часа немири настати, о томе се бар ми не сумњамо, — претпостављајући да ће Руси и хтјети настати из Румулије прије но што се тамо каквијем год мјерама задобије јемство за мир и поредак. Народ тамошњи неће више да подноси турске владе, јер зна шта га чека кад му се набије на врат турски јарам. Буне ће букнути с мјеста на све стране и стара крвава pjesма опет ће се поновити, те ће јевропско ватрогасно друштво опет морати похитати са својим апаратом у Турску.

Као што наш данашњи телеграм из Цариграда јавља, султан се морао нахојити под јаком пресијом немачког поклисара и енглеског отправника послова, кад је у питању посаде новозазарског санџака од стране Аустро Угарске поуство, те је издао наредбу да се погодба по овом предмету потпише. Какав је сад држај те погодбе и да ли се обистиније све оно, што су новине у пошљедње вријеме о томе јављале, то се за сада још

не зна. Да ли ће Аустро Угарска припродирају кроз кланце новозазарског санџака наћи на какав отпор, како ће и гдје смјестити своју посаду, и да ли ће се у опште послужити овим својим правом, — то ћемо за најкраће вријеме знати.

Осим тога питања, још су у турском министарском вијећу претресана друга нека питања, као: грчко и источно-румелијско.

У мисирским стварима јавља се «Тајмс» из Цариграда, да није истина да се је султан понудио великијем силама да збаци кедива. Он истина не одобрава постојање кедивов и зећ је повео с њиме преговоре о томе, али још ништа није одлучено. «Дели Телеграф», који је први доноси ту вијест, пише сада да је она потпуно истинита, ма да се с турске стране усилжавају да је отворгнута. Исти лист ово збори: «Ми и опет велимо, да је то жива истина, да се султан сам од своје воље понудио великијем силама, да збаци Исмаил-пашу и пошаље Халима с једном лађом оклопачом у Александрију. — Телеграм Тајмс из Александрије од 2. ов. м. јавља, да није истина да су комисијери за управу мисирског државног дуга поднијели оставку; они остају као заступници државних вјеровника, само су све остале службе напустили.

Овај нови заплет Инглешке с Мисиром даје повода опозиционалијем листовима, да се свом жестином оборе на владу Викон-Филдovu. «Дели Буе» прије свега одвраћа владу од тијесног савеза с Францеском, почем су ту интереси обилу земаља врло различни. Францеска само на то пази да интересе францеских вјеровника у Мисиру сачува, Инглешка опет при свијем мјерама у Мисиру мора прије свега на уму имати свој пут кроз суецки канал у Индију. Шта да буде ако кедив не попусти? «Зар — вели исти лист — да тамо пошлемо војску и да водимо мали рат, е намјером, да одржимо г. Виљсона у министарству финансије једнога владоца, који звао се он Тефик или Хамил, неће бити ништа бољи од Исмаила? Ако пођемо радити у споразумљену с Францеском, узроци раздора неће се отклонити; ако узрадимо без Францеске, онда ће баш то бити разлог тегаоба. Ми смо таман у најбољем жеку, да опет уложимо енглешку крв и енглешки новац у једно подухеће, на које нас никакве дужности не позивају, и које нам не ставља у изглед ни части ни користи».

Агитација у Францеској против Фериевих закона расте непрестано. Владике и архиепископи непрестано улажу своје протесте против тијех закона. Кардинал париски наумио је, да тијем поводом сазове велике зборове народа, да би се што јача опозиција створила против владе. Министарство се према свему томе чини невјешто.

Из Рима јавља се, да су тамо стигле двије депутације арбанашке, које су наумиле да пођу по свијем крајевима Јевропе и да на свијем дворovima изложе жеље арбанашког народа. Једна од тијех депутација преставаља тако рећи народну странку арбанашку, која ни по што не

ће да се арбанашко земљиште цијепа одступом једнога дијела Епира Грчкој. Друга опет, која се састоји из хришћана, хоће да се цијепа Арбанија придружи Грчкој. Министар-предсједник Депретис, који привремено заступа и министра спољашњих послова, примио је арбанашке депутације и изјавио им, да је талијанска влада одлучила, да у спорнијем питањима берлинскога уговора иде испод руке с осталијем силама, но да ће ипак обратити пажњу на арбанашке жеље.

— Како из Петрограда пишу вратио се је гроф Шувалов у Лондон, гдје ће се понајвише договарати у погледу Источне Румулије, а за тим предати писмо, којим се одазива као поклицар. Гроф Шувалов има онда заузети високо мјесто, које ће се за њега установити и које би одговарало положају кнеза Бисмарка. Највише се од њега, да би он највише био кадар угушити вихлизам. — Злочинца, који је починио атентат на генерала Дренделена, нијесу још ухватили. Мисле да је то мекдик именом Мирски. Овај је био већ прошлог лета затворен; али пошто је зајамачио неки адвокат, пуштен је на слободу оставши под полицијним надзором. Али су га зло надзирали, кад се је могао приправити на такво злочинство.

Увјеравају, да ће варошки капетан петроградски генерал-мајор Сувор одступити, а на његово мјесто да ће доћи градски капетан одески, Хајниц, бивши предстојник главнога штаба у Туркестану, а за тим управитељ писарнице у министарству комуникација. — По царевој заповједи прате министра унутарњих послова, Макова, предстојника оружничтва и главнога побочника генерала Дренделена увјек два козака. Сва тројица добила су листове, у којима им се каже, да се неможе ништа приговарати њиховим особама, али да ће се ипак зогубити ако се неодреку својих служба. — Ђак Бајрачевски убијен је у Москви такођер с политичких разлога; код сестре убојице нашли су сто педесет листова компромитујућег садржаја.

У Одеси било је пошљедњих дана много револуционарних плаката, у којима се пријети оделитим устанком и уништењем свих области. Ушљед тога прогласио је војнички заповједник Семек са садно стање у вароши. Варошка је полиција знатно повећана, да узмогне вршити тешку своју дужност.

У Кијеву ухватили су прије неколико дана сумњива младића, којег нијесу одмах истражили ни разоружали. Путем покушао је побјећи те опали револвер на полицијског чиновника, којег и рани. Неки подврсник удари га палицом, а људи га довукоше на полицијску стражу, гдје нађоше код њега осим револвера још и дугачак нож. У Архангелску осудио је војни суд племића Бобохова ради покушаја уморетва. Бобохов био је као познат вихлиста заточен у Шнеги, малену граду у архангелској губернији. Од онд хтјо је побјећи и пуцао је на оружнике, који су га прогонили. Код саслушања показао је највећи цинизам. Осуђен је на смрт и помилован на двадесет година работе у рудницима.

У Паризу опет се ових дана гово-

Листак „Гласа Црногорца“.

МОЋ НАВИКЕ.

Нема те силе на свијету, која је толико јака као навика. Она у много вишем степену доприноси уздржању законитог реда у друштву људском него и сами закони. Зар би се н. пр. могла тријети велика сиротиња, без навике? Самоубиства, која се на жалост у пошљедње вријеме толико умножавају, не свједоче до душе да је то баш на длаку тако! Али, и колико се насилнијем начином крај животу чини, ипак то нишче за према оној силној маси сиротиње којој само навика помаже да убоштво своје може отријети. Шта би било од човјечанства, да њешто само осми дно од оне силне масе, која крајњу сиротињу трипа, не би хтјо да се подвргне моћи навике? Ја ову мисао нећу даље да испредам, и надам се да се она неће никада ни остварити; јер и ако позванима ни то не пође за руком, да поболшају јадно и жалосно стање наших класа, навика ће својом снагом сачувати нас од катастрофе која би била најужаснија.

Ко није био у Паризу и Лондону, а особито у овој пошљедњој вароши, ко није тамо гледао својим очима како живи прост народ, тај не зна шта је права сиротиња

тај не може себи ни из близа представити ону јадну слику сиротињских редова људи, који у крајњем жаду живе. Па ипак живе! А живе само снагом навике. Има их стотинама хиљада, који хлеба немају ни одјеће немају ни крова немају гдје главе да заклоне. По улицама, по смрадљивима и гадима вуку се чекајући сваки дан смрт као избавитеља од мука неописанијех. —

Особито добро чини навика у казненним заводима. Преставите себи човјека у самљена и затворена у једној ћелији. Он се почетка ваља да свине од очајања. Самоћа га гуши и притискује. Он тражи друштво и између четир зида. И паће га. Навика га помири и између четир зида и упути га на што треба. Он опазе да има живијех створова, од којих се од прије гадно. Наук му је сада добро дошао; он забавља дух свој радњом његовом. Наук му чини друштво; исто тако миш и пацов. Али и апсолутна самоћа, баш кад нема никакве живине ни најчистије у ћелији, савлађује се мало по мало снагом навике, па може да се отрпи. —

И дуготрајне тјелесне болјести уздржавају се силом навике и бивају лакше. Има толико људи, који по неколико година немогу да се макну с постеље ни да заађу из куће преко прага. Сваки здрав човјек, да га ушташ шта би радио са собом кад би га то зло снашло, одговорио би ти да би се радије убио. Но бо-

љесници толики сносе своју болу по толико година — опет силом навике, и том силом одржавају се у животу више но љекаревом вјештином. У опште трајање свакога пасивног стања у човјека зависи од његове снаге триљења, а ова опет зависи од снаге која лежи у навици. Дотле је снага навике добротворна, јер утољава болове, и ми јој радо признајемо спасоносно дјеловање на развитак човјечанства. Но у ситном и свакидашњем животу она опет може тако да се наине и разбагати, да често постане смијешна и — убитачна!

Узмите једног тако званог филистра с облим трбушчићем, који радо пије пиво, који је годинама навикао долазити у тачно одређено вријеме у исту пивару, сједити свагда за истим столом, на истој столицу, пити свагда из исте чаше и исто пиво и у истом друштву, — па да му на један пут једно ма које од свега тога фали. Рецимо да је дошао у одређену минуту у пивару; кад тамо, а неко други сједи на његовом обичном мјесту! Страхота! Тај је човјек несретан цијело то вече. Узмуваће се тамо и амо, тражиће себи сједишта по цијелој пивари, ма неће га ни гдје наћи. И што попије то вече биће му кисело; и што попије, пресјешће му. Све му је несносно, на све се мрди и љути, а већ онога, што је засео на његово обично мјесто, погледа сваки час закрвављеним очима као стога највећег кривика.

Ако га својим мрким погледима не отјера с мјеста, чудо би било да га не опомене да је то његово мјесто. Па какво се «преображеније» укаже на лицу његовом, кад странац устане с мјеста, које је његово обично! То би могла само Хогартова кичица представити.

Узмимо картароша! Без карте је мртав човјек, као риба без воде. У картању му је елемент живота. Упростиће и себе и жењу и дјецу и све имање, али карте не може да остави. Без ње живиће, паклена је мука за њега. Он тражи своје друштво, ваговара га, моли, преклиње, употребљује сва средства, само да га не оставе то вече без картања. Ако га оставе, разболи се од муке, не мили му се тада ништа на овом свијету. Грозна снага навике!

Да пређемо к женама. Али највише да се прекретимо. Лежи ли у карактеру жене, или у анатомијско-физиологијском саставу језика њеног, да тако много говори? Ја сам један пут три жене — пардон! три даме, јер жене из горњих сталежа држе да имају вишу вриједност кад им се каже да ме — прислушкивао на сокаку како се разговарају, на нијесам хтјо вјеровати ни својим очима ни својим ушима, кад сам видно што сам видно и кад сам чуо што сам чуо; јер видно сам три даме, а чуо сам три жене обичне. Кад кажем да сам

рило о промјени министарства. Министар унутрашњих послова да је болешљив, а с тога да кани остушити; положај министра Вадингтона да није такође сигуран. Гамбета не одобрава у ошће његову политику, поименце у колико се тиче Египта, те гледа, да га уклони. Навале на Вадингтона у неким енглеским и француским новинама имају извор у овом положају.

Инглешка заглеће се у веће неприлике. Борси (сељаци), посједници првобитно холандске народности у трансвалској републици, радо би се сада ријешили енглешког тоторства. Најотмјенији имали су скуштину у Фондерфонгајну, у којој су положили заклетву, изјављујући, да су као грађани јужно-африканске републике закључили потврдити свечаном заклетвом свети савез, који су склопили за се и за своју дједу. Минуло је четрдесет година, веде, што су наши оци оставили капску насељину, да буду независан народ. Утемељили смо Натал, слободну оранску државу и јужно-африканску републику, а три пута је инглешка влада погазила нашу заставу, крштено крвљу и сузама отаца наших. Ових четрдесет година бијаше вријеме наше брига и невоље. Ка лошви уграли су нам ноћу слободну нашу републику. Ми не можемо и не ћемо, да то још дуже тримо. Божја је воља, да нас слога наших отаца и љубав према нашој дједи обведе, да потомцима нашим оставимо неоскврњену баштину предака. С тога овдје скламамо савез и дружамо руке као мужевни и браћа те свечано обећавамо, да ћемо остати вјерни својој земљи и народу, а уздајући се у Бога настојати до смрти, да успоставимо своју републику. Тако нам помогао свемогући Бог. На Капу боје се сваки дан, да ће Борси устати на оружје; тијем би се полескај Инглеза знатно погоршао.

Д о п и с и.

Ш. Никшић, 4. Априла. — На ове крајеве нема ништа новог што би вас занимало, и што су овдје изијешани Црногорци и Херцеговци, побједитељи са побједним мухамеданцима — то ћемо вам се јављати кад се имадне о чему писати.

Од 1. Марта вратише се сви мухамеданци из Босне и Херцеговине, који су одавде пребјегли при заузећу Никшића. Но ови грађани не згријаше мјеста ни пола њих по одоше даље у Арбанију. Па ве само што ова фукара долази и ошет одлази у Турску, но одоше и Мушовићи са цијелим фамилијама у Арбанију!

Узрок одласку Мухамедоваца не знамо; — за фукараше мислимо за то, што немају на чам живјети нити се издржавају, па иду цару да их хране. Но је чудо за кућу Мушовића. Мушовићи су имали доста непокретних добара, а Књаз их је држао да се не може љешше. Они су од Књаза сви тајни добијали а уз то многе дарове!

Око 15. пр. м. два Мушовића пођоше на Цетиње и тамо су изјавили Господару — да ће да се седе. Како они говоре, Књаз их је устављао, но пошто они нијесу хтели, Књаз им пошаље свога таста

чуо, нек нико не мисли да сам чуо друго што овим гласова; како би то и могло бити друкчије, кад су све три у исто доба го-ориле, т. ј. торокале! Ја их још гледам настријед тротоара како су га запремили, јер ове три грације важе на кантару пет цевата, па им се мора свако уклњати с пута; још их гледам како сикће једна на другу, показујући своје плаћене и неплаћене зубе, а овамо ни једна не разумије што друга говори. А како би се и могле разумјети, кад свака пази само на себе а не слуша друге око себе, јер кад би ово чинила, онда би сама морала мучати, а то лијени пол не може да чини ни по коју цијену на свијету. То својство — својство мучања — са свијем је непознато код њега. Бар већином је тако. Ако је и то моћ навике, онда се она овдје указује барем само негативно.

Што је још нарочито подчињено сили навике, то су обједи, и то како што се тиче уобичајеног времена тако и с обзиром на јела. Ко је навикао да у извјесно, тачно одређено вријеме има своју јуху на столу, тај је узнемирен кад се то закасни макар само за пет минута; и ко је навикао да свој објед заврши са комадом сира, тај је остао владан и све му нешто фали чак до вечере, ако се није последије обједо зложно тијем нарчетом сира. Чим се то објашњује? Силом навике.

Кад је славни Чарле Дикенс заједно

г. војводу Петра Вукотића, да прегледа земље Мушовића — за исплаћивање. Војвода Петар пошто је све собом прегледао, по тада је Мушовиће надлежно обавијестио и подмирио их. Војвода данас пође на Цетиње.

Јуче умро је овђе никшићки парох Коста Ђук, који одавна болује од сичије. Провод до вјечне му куће био је врло лијеп — лака му црна земља! А нама дао Бог новог поца и нову срећу!

Овом приликом вриједно је и то споменути, како се наша олд. управа судска јако заузела око тога да се сва плодна равница никшићка што више и боље са усјевима састави и обдјела. Црногорци се бјеху у велико разиграли на рад по њм киша јако смета. До виђења.

Ш. Никшић, 6. Априла. — Поштовани господине уреднице! Пошто се данас Божјом вољом весели цијела наша славна и витешка домовина проширена Црна Гора, то молимо да и нашем свечаном акту весеља мјесто учините у велештованом «Гласу Црногорца».

Јуче у четвртак у само расвањуће загрмље шемлук из пушака и зачу се глас народа: «Ура ура живо!» Грађани још се и недигли сви — поврве свијема улицама главној цијаци у чаршији и чујемо да су радосни усклици. У тили часак екупи се силни свијет и пуна се варош напуни, а управитељ града јави народу радосну вијест да је брзојав у Цетиња објавио рођење другога свијетлога кнежевића у славном дому Петровића.

Наше весеље у задобивеном граду Никшићу, је има доста Црногораца, Херцеговаца и мухамеданаца обављено је највечанијим начином. Пушке су грмјеле на све стране као да се бој бије. Управа један мах изда заповијед да се стане мало с пушкама а ће топови да наставе, али изван вароши пушке непрестајаху — док топови сграда загрмјеше, и пушака палбу прекидоше. Новорођење свијетлога Књажевића поздрављено је у 3 чива са 101 топ.

Ма да је падала тиха прољетна кишица, свијет је са свију крајева из околних села на весеље долазио. Г. Никчевић са члановима суда кушише неколико бурета разног пића, које послужитељи лијено распоредише цијеломе народу. Тако се вас дан пило, пјевало, играло и веселило како само Црногорци умију и могу.

У вече рано започета је свечана плуминација — церемонијално расвјетљење мјеста какво Никшић можда не памти! Варош је сва расвјетљена била те си видио као у по дана. На свакоме дућану горјело је по 10 и 20 свијећа. Неки су трговци поправили велике февере, у које је по више свијећа горјело, а било је и натписа: Живно Никола I. Књаз црногорски! Живјели Нашљединци! Живно дом Петровића! А осим овјетљења каропи и домова, управа је паредла ватре и буктиње како по свијема главнијем улицама тако и на највишим висовима — бившим панцима око града као чак на високом Здомиру, на Треблеси и на 40 других главница. А према свечаном пламену буктиња, букти велики душеви пламен љубави, према миломе Господару, у стотине срдаца соколова црногорских — које до

са својом женом видио кућу, она му је морала свако јутро пећи неке муфине (једна врста теста). Кад је то фалило — а и то се могло десити, кад нестане брашна те случкиња не каже за времена да је нестало — тада је Дикенс био тако раздражен, да се смјеста обукчо и отишао у прву гостионицу, гдје су му пекли муфине. Свагда је радној жени пресео онај дан, кад је заборавила да угоди овој руској навици, и с тога се она трудила брижљиво да то нигда не пропусти.

Разумне навике живота најбоље су средство, да човек остане здрав и да доживи дуг вијек. И овдје је моћ навике тако силна, да онај који се навикао на умјереност не ће узети ни најслађи залагај, ако је потребе свога живота намерио. Кад би се сви људи навикли само на добро, нестало би зла на свијету; мало по мало, па би нестало разлике међу људма, сви би били међу собом равни; сагласност спајала би цивилизоване народе и људе, тежња за добрим, лијеним и племенитим састављала би их у једно коло, чим би се умјереност и трезвеност, родитељи свакога доброг дјела, одомаћили међу људма као добре навике њихове.

И.

пред зору трајаше, а данас опет се наставило весеље.

Јутрос у 9 ура на глас звона пишло се у цркву на службу и благодареније. Свијета је било много, и одма последије молитве започело се пјевати и играти. Тако ја ово у вече пишем а весеље с пјеванијом не престаје. Давашњи наш нараштај не памти овакве душевне радости до једну 1871 г. 17. Јуна кад се родио наш свијетли престолонашљедник Данило II. па ово данашње друго весеље.

Брзојавнику који је ову радосну вијест јавио, даровао је г. поп Машан Никчевић 3 мадарије; г. канадахија Новица Вукотић револвер у вриједност 20 талијера, г. Вуко Филиповић канадахија револвер, г. командир капетан Баћо Мићуновић 1 мадарију, г. Раде Ђуровић капетан 1 мадарију, г. секретар Богдан Дробњак 1 мад., г. подкомандир Радоје Контјић 1 цекви, а г. Марко Почек народу 20 ока пића. А мањих покљона у разним стварима било је доста.

Са закључењем наше ријетке веселости — достављам вам други осјећај радости ошће нашег народа. Преко јуче у сриједу дознали смо по брзојаву с Цетиња да је некакав непријатељ из револвера пуцао на цара Александра. За спас продужења његова живота иста је дан у нашој цркви било благодареније Богу, а тако чујемо да је било и по другијем црквама по селима.

Са веселом састанка поздрављамо вас кличући: Живно књаз Никола I., живно нашљедник Данило II., живно поворођени Књажевић, живјела књагиња Милена, живно Цар руски, живјели Срби-Словени.

(Б.) Подгорица, 6. Априла. — Велика свечаност, која се у овој црногорској новој вароши с највећом, неопишаном радосћу, приликом рођења Његове Свјетлости младог Књаза нашег учинила, знаменита је још и по учешћу свијех народности у истој вароши.

Послије најрадоснијег гласа о рођењу Књажевића овлада весеље међу житељима ове вароши кроз варош громким гласом узвикиваху сви без разлике вјероисповиједи: Живно. Велики се шемлук из пушака просинаше, тако да се за дуже време ништа не чујаше од пуцњава и ријетког весеља.

По наредби в. Пламенца с три знамените токе војених позиција: Љубовића, Горице и Малог брда, које у противним линијама око Подгорице леже, топови а последије њих велики шемлук из пушака парадног баталјона, огласише велику ову радост околним предјелима. Војничка работа стане на средину вароши, а народ у красном великом колу непрестано играјући пјеваше. В. Пламенац наздраву и здравље Књаза Николе, његовог Нашљединца и младог Књаза нашег, последије чега шљедоваше многе здравице бегова турскијех на честитање младом Књазу, па које све вјероисповиједи усклициваху: Живно!

Сјутра дан 6. овог м: цео православи народ пошао је на благодареније у цркву, војничка парада стојала је около цркве, до свршетка богослуженија и благодаренија. По свршетку ошет су пуцали топови, у лијепој равници под Горидом, а сав народ громким гласом усклициваху: Живно!

Враћајући се из цркве, у највишем расположењу, скупили Турци, срели су нас с радосним поздравима: живно, и мноштвом пуцања из пиштоља.

Ријетко се могло замислити, да би Турци могли овако веома радовати се, против свог старог (укорјењеног) фанатизма, али мудра управа владе наше, лијеп, погодан и задовољан начин понашања сирама истих, дао је успјеха који се најбоље показао у овој њиховој радости.

С ових страна поздрављамо младог Књаза нашег усклицима праве слободе: Живно нам много лета за корист Српства и напретка народног! Живно!

Домаће вијести.

Цетиње, 6. Априла.

— Његовом Височачству Књазу стигла су од свијех дворова јевропских честитања на ново добивеном фамилијарном добитку, поводом рођења књажевића. Не себи се разумије, да је и народ црногорски на свијем крајевима наше државе похитао, да телеграфским и другим начином даде израза својој великој радости са овага добитка.

— Чланови међународне јевропске комисије, који ће скорим поћи да тачно обљеже нове границе између Црне Горе и Турске, почињу већ придолазити амо. Тако су јуче стигли: заступник руски, пуковник и шеф главног

штаба прве ијешачке дивизије царско-руске гарде, г. барон Никола Каулбарс; заступник њемачки, капетан Геста, дјеловоћ царско-њемачког консулата у Дубровнику; и заступник талијански, Ђузепе Отоленги, пуковник главног штаба. Очекују се овјих дана и остали.

— Г. др. Радић, управник пољо-дјелске школе црногорске, полази сјутра на пут кроз Црну Гору.

— Осим што је правитељство наше набавило мноштво сјемења од луцереке Ђетелине, коју је одпочело нареду безплатно раздавати, набавило је још и разна друга корисна сјемења, по списку, који је учинио наш вриједни стручњак г. **Др. Ђорђе Радић**. Госн. Јадић је и у томе врло сретан избор учинио, нарочито у разним врстима фрумтина (кукуруза), главог зеља (купуса) с обзиром на разне земљишне и климатичне околности као и на вријеме досијевања; исто тако и мноштво врсти кртола, цијекле за стоку, дувана и т. д. — Чим вријеме допусти, г. Радић поћи ће, по највишем налогу Његовог Височанства Књаза, сам лично по неким крајевима нове и старе Црне Горе, у које може још на вријеме припјети, да речено сјеме народу разда и да га упути како да га сије и даље обрађује. Г. Радић даће извјешта, у своје вријеме о своме путовању у виду јавнога предавања, и том приликом сравниће наше производе и начин пољскога рада, са производима и начином рада напреднијих народа, показаше и сравниће у једној класови и зрна наша, са одговарајућим усјевима других земаља, да увјери наш неуди народ у земљодјелству: у колико вриједи и користи боље и умније обрађивање њива и да побуди тиме наше храбре јунаке а неке пољорадинке, да и они по начину напреднијих народа, а једино у своју сопствену корист на боље свој начин рада обрну. Ми пак пуно смо о томе увјерени, да ће г. Радић од стране нашег правитељства у том правцу свестране подпоре инаћи.

Р а з и о.

(Сребрно посуђе краљице енглешке). Прије поласка свога на пут у Италију краљица енглешка дала је пописати све своје сребрно посуђе. По том попису оно има вриједност од преко 18,000,000 фор. Најљепши је један нау индијски од тигрове главе са кристалним зубима и језиком од сухога злата. Па да ту човјеку не дођу на памет свакојаке мисли!

Одговорн управе.

Г. Никши Митровићу у Сплет. — Ми смо примили 26. пр. м. три фор. а. вр. у име претплате на «Глас Црногорца» за «хрватску читаоницу», и овој почињемо лист сласти почетком овога мјесеца. Народна пак читаоница није се код нас претплатила и с тога јој ми листа и нешаљемо. Да ли је пак хрватска читаоница у Сплету то исто што и народна, ми овдје не знамо. — Што се тиче правла за брзојавне чиновнике, изволите се обратити нашем г. министру унутрашњих послова.

Г. Г. Нобилу и Суботићу у Virginia City, Nevada, у Америци. — Примили смо од Вас мјеницу, која гласи на две фунте, и слаћемо Вам по два броја.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС.

ДОСТОЈАНСТВА

у
ПРАВОСЛАВНОЈ ЦРКВИ

По црквено-правним изворима до XIV. вијека
расправно

проф. И. Милаш.

Панчево, 1879. Страна VIII, 170.

Цијена 1 ф. и 25 новч.

Може се добити у књижари браће

Јовановића у Панчеву и W. SCHMIDT Buch-

händler, ZARA.

ТЕЛЕГРАМИ „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“.

ЦАРИГРАД, 8. Априла. — Усли-ел енергичне интервенције повлисара њемачког и енглешког отирањика послова у корист закључења погодбе за новопазарски савд в. издао је султан праду, којом се овлашћује вел. везир да поганише погодбу. Криза министарска стивна.

Управитељство црногорског женског ништитуа нахои за добро огласити њекоје тачке из устава ништитуа, да би се с њима могли упознати они родитељи и тутори, који би жељели у овај завод намјестити своје ђевојанце, било то на сопствени трошак или на трошак самога ништитуа.

I. Ништитут, његово покровитељство и старатељство.

§. 1. На Цетињу основан је ништитут за женску дјецу из Црне Горе и околних јој земаља, и носи име: „Женски црногорски ништитут“.

§. 2. Овај ништитут стоји под највишим покровитељством Њезинога Императорскога Величанства царице руске Марије Александровне, као главне благодјетелке ништитуа, и под непосредним старатељством Њезинога Височанства Књагинње црногорске Милене.

IV. О васпитаницама ништитуа.

§. 7. Ништитут црногорски установљен је за 28 васпитаница, од којих се узима 20 васпитаница на трошак самога ништитуа, а 8 узимају се на њихову властиту плаћу, по 200 форинта на годину за сваку, уз потребиту оправу, одјећу и обућу.

§. 9. Васпитанице примају се не млађе од 6 година, и не старије од 12 година.

§. 10. Молбенице за примање васпитаница шаљу се на управитељку, која их поднаџа одобрења ради Њезином Височанству Књагинњи Милене.

§. 11. Двије сестре, (осим случаја да су сироте на које би се особити обзир имао узети), не могу у један пут бити примљене на трошак ништитуа: но само у раступу од двије године дана.

§. 12. Кад неби њекојој од васпитаница биле писане кресте, (наврнуте оспнице или богње), онда при најпрвоме случају мора се подвргнути таквоме писању.

§. 13. Одјећа свијех васпитаница живњих у ништитуту мора бити поједнака и истовјетне боје; а имено: вуњени фуштани, кафене масти, и фуџа такође вуњена, црне боје.

§. 14. При ступању, неплаћајуће васпитанице добијају од ништитуа: аљине, обућу и свуколку рубеницу, што оне носе само док су у ништитуту, а пошто се буду о празницима кућама својима разилазиле, онда се облаче у своју сопствену одјећу. Оне имају такође од ништитуа: постеле и све остало, што је потребно да се у најбољему реду и чистоћи уздрже; а при том још имају храну, која мора бити приурочена самјем простјем начином, али да буде здрава и сочна.

V. Течај васпитања, и правила примања и одпуштања.

§. 15. Течај васпитања продужује се на 6 година и дијели се на три одјелења: прво, друго, и треће названо практично одјелење; а свако одјелење продужује се на двије године.

§. 16. Да би могла васпитаница ући у прво одјелење, иште се да зна читати и писати српски, да зна њеке најпрве молитве, писање бројева (шифра) и бројење до стотине.

§. 17. У средњм течај не примају се васпитанице у никакву случају.

§. 18. Примање и одпуштање васпитаница бива сваке двије године. Одпушт пак на школке празнике (вакације) сљедеће свршетком Јунија а примање у почетку Септембра.

§. 19. К родитељима и к својти одпуштају се васпитанице само два пута преко године, поименце: од 23. Децембра до 7. Јануара: и на вакације, од Петровадне до малага Госпођинадне.

Осим ових двају случајева, васпитанице одпуштају се дома само у случају какве опасне болијеста њиховијех родитеља, или ради поправљења здравља саме васпитанице.

§. 20. Течај другога одјелења у толико је завршен да васпитанице без особитијех способности у науци, или које неби жељеле науку на даље продужити, могу се пуштати на слободу по окончању другога одјелења. У трећем (практичном) одјелењу остављају се пак најбоље васпитанице, и оне, које се справљају за звање учитељица.

§. 21. Задње двије године, (течај практичнога одјелења), особито се посвећују подучавању васпитаница у газдинству, женском рукођељу, назору над дјецом и поредком под руководством управитељке и учитељица.

§. 22. Испити се полажу три пута: при ступању, при преласку из првога разреда у други, и при изласку из другога разреда.

VI Предмети учења и поступак при класификацији.

§. 23. Предмети учења јесу: Закон божији; језици: српски, руски и француски; историја, географија, рачуница, црквено музикално цјевање, свилодјелство и женско рукођеље, поименце: кројење и шивење пртенине, аљина и свега осталог што је потребито у домаћему стању; различна плетива, везови и шивење на машини.

§. 24. Васпитанице подучавају се такође у домаћему газдинству. На тај конач налази се при ништитуту башта и ограда, да би се цијељ газдинства лакше постигнути могла.

§. 25. Учитељке и учитељи стављају билешке из својијех дотичнијех предмета у школски протокол точајем свеколике године; 5. — одлично; 4. — врло добро; 3. — добро; 2. — прилично; 1. — рђаво, и 0 — ништа. О вакацијама дају се ове билешке васпитаницама на нарочитијем листовима; а по свршетку свега шестољетнога течаја или двају првих одјелења, свака васпитаница добиња свједоџбу са чотисом управитељке, учитељица и учитеља.

§. 26. Најбоље из васпитаница, у случају потребе и по увиђавности управитељке, придају се у помоћ учитељицама пошто би оне саме и њихови родитељи на то привољели.

Рок пошаљању дотичнијех молбеница траје најдаље до 29. Јунија т. г.

Моле се славна уредништва, особито далматинскијех часописа, да би овај оглас у своје штване листове извољели прештампати.

Цетиње, 30. Марта 1879.
Надежда Пацевич,
управитељка.

Код толикијех болести, које човјештво свалазе, ни једне нема против које се наука толико узалудно бори као што је

Падавица и Грчеви (епилепсија).

Лијекови, који су употребљавани до сада против те ужасне болести, по највише нијесу имали никаквог или са свијем пријелазног успјеха. Мени је чудноватим и особитим случајем пошло за руком, да изнађем начин, како се болесници ове сврете са свијем и за свагда могу излјечити од те болести.

Болесници, ма колико да су се до сад лијечили и без успјеха љекаре призивали, нека се с повјерењем и што прије на мене обратe.

J. H. LIEBIG,
Berlin, S., Brandenburg-Strasse 44.

Рђаво лијечена

и с тога одавно занемарена сифила и болести које отуд долазе, као: осне по кожи, застарјело цурење (ма и у секундарном стању), мушка учмалост услјед тајнијех навика, болови бешике и т. д. лијечи темељно и за свагда под гаранцијом сјајног успјеха, без сметње у обичном раду и начину живота и без да остане траг болести, за најкраће вријеме и пријатним начином

J. H. LIEBIG,
Berlin, S., Brandenburg-Strasse 44.

NB. Умољава се да се приложи опис болести (и колико је трајао). — Уједно се саопштава, да, од како сам се вратио с пута из Италије и Францеске, лијечење бива под мојом личнош управом.

Књижара Ј. Павловића

НА ЦЕТИЊУ

има на продају ове књиге:

- ЦАРИЊ, календар . . . ф. — 20 н.
ЧОВЈЕЧИЈЕ ТИЈЕЛО . . . — 80 н.
ДОКТОР ОКС . . . — 70 н.
ХЉЕБ ШТО ГА ИЈЕМО. . . — 40 н.
ДЈЕЧИЈЕ РАДОВАЊЕ . . . — 30 н.
РАЧУНИЦА за 6.ти разред . . . — 80 н.
" " 5.ти " . . . — 80 н.
" " 4 " . . . — 20 н.
" " 3 " . . . — 20 н.
" " 2 " . . . — 15 н.
О ЧУВАЊУ ЗДРАВЉА ДЈЕВОЈАЧКИ СВИЈЕТ . . . « 1 20 н.
ВУЈИЋЕВА Срп. Граматика . . . — 80 н.
О ГАЈЕЊУ КРТОЛЕ . . . — 80 н.
ЖЕНСКИ ЗАБАВНИК . . . — 45 н.
ФИЗИКА . . . — 60 н.
ОПШТА и ПОСЕБНА наука о пољодјелству . . . — 40 н.
МАЛИ КАТИХИСИС . . . — 10 н.
СРЕДЊИ " . . . — 15 н.
КРАТКИ " . . . — 20 н.
УПУСТВО за прву наставу дјце у вјери . . . — 20 н.
СРПСКА народна основна школа . . . — 60 н.
ЧЕСНИЦА . . . — 30 н.
РАДОВАНОВ ДАР . . . — 30 н.
ДАНИ ОДМОРА . . . — 25 н.
ШАРЕН СВИЈЕТ . . . 1 — н.
ХЕМИЈА . . . — 60 н.
УРЕДБЕ за српске народне школе . . . — 40 н.
ЗООЛОГИЈА . . . — 30 н.
БОТАНИКА . . . — 30 н.
МИНЕРАЛОГИЈА . . . — 30 н.
ПЈЕВАНИЈА у тврдијем корицама . . . 1 — н.
ПЈЕВАНИЈА у мекијем корицама . . . — 80 н.
ДЕЧАНСКИ ПРВЕНАЦ . . . — 50 н.
ГОГОЉ, Мртве душе . . . — 70 н.
ПОСТУПАК при настави у рачуну . . . — 60 н.
САНОВНИК мали . . . — 30 н.
СВЕТКОВИНА Књ. Мил. Обреновића . . . — 25 н.
БИБЛ. ПОВЈЕСТИ нов. за вјета . . . — 45 н.
ЈАГЊЕШЦЕ . . . — 45 н.
КРАЉЕВИЊ МАРКО . . . — 80 н.
ПЈЕСМЕ по Сријему . . . — 60 н.
ДРАГА . . . — 60 н.
ПРИПОВИЈЕТКЕ Вл. Ђорђевића . . . 1 — н.
ПИТАЊА, како се састављају . . . — 60 н.
БАШТОВАН . . . 1 — н.
ПРИПОВИЈЕТКЕ Мил. Шапчанина . . . 1 — н.
МАЛА ГРОФПЦА . . . — 60 н.
ПОСТУПАК при настави у обичн. разлоци . . . — 40 н.
ЧЕСТИТКЕ . . . — 25 н.
КО ГРИЈЕШИ, РОБ ЈЕ грјеху . . . — 70 н.
НАЦА ЗЕМЉА, св. I . . . — 60 н.
" " II . . . — 60 н.
УВЕО ЛИСТАК . . . — 70 н.
МАЛА БИБЛИОТЕКА . . . — 30 н.
ПЧЕЛЕ . . . — 15 н.
КОЧИНА КРАЛИНА . . . « 1 20 н.
УСПОМЕНЕ ИЗ ПОЉСКЕ револ . . . — 25 н.
ЗБИРКА нар. пјесама . . . — 20 н.
МАЛА КАТАВАСИЈА . . . — 20 н.
О ДИФТЕРИЈИ . . . — 30 н.
ПЈЕСМА слави и побједи . . . — 15 н.
НАСТАВА у срп. језику . . . — 25 н.
ШЕСТ КАЛИФОРН прича . . . — 80 н.
ТАРАС БУЉБА . . . — 80 н.
АЛБУМ хумор слика . . . — 60 н.
О ЧОВЈЕКУ . . . — 40 н.
СОЦИЈАЛНА демократија . . . — 30 н.
ГРОБАР . . . — 50 н.
О УЗРОЦИМА ПОЈАВА У орг. природи . . . — 70 н.
ЗИМОВИЊА ПОРИЈЕКЛО . . . — 30 н.
ЗЕМЉОПИС ЗА СРПСКЕ нар. школе . . . — 50 н.
" " III, IV. разред . . . — 60 н.
КАТАВАСИЈА ВЕЛИКА . . . — 20 н.
РЈЕЧНИК српско-њемачки . . . 3 60 н.
СОЧИВИЦА . . . — 60 н.
БАРЈАКТАР БОЈАНА . . . — 15 н.
ОБЛИЦИ СРП. ЈЕЗИКА . . . — 60 н.
РАД у I. разреду основне школе . . . — 80 н.
ШТО ДИКЛА НАВИКЛА . . . — 40 н.
ЕРЕМИТ У РУСИЈИ . . . — 60 н.
ПРИЈЕДЛОГ Богдана Кузмановића . . . — 15 н.
ЖЕНА ДА ВАС БОГ САЧУВА . . . — 25 н.
РИБАРКА . . . — 70 н.
ЕМИЛ . . . — 40 н.
КУЛА БАЈА ШИВЉАНИНА . . . — 20 н.
ИДЕЈЕ . . . — 60 н.
Н. В. И ПАКАО . . . — 60 н.

- СРБОБРАНКЕ. . . — 60 н.
ИЗВОД ИЗ СТАРО-СЛОВ. грамат. . . — 60 н.
ИЗВОД ИЗ СРП. ГРАМАТ. . . — 40 н.
НАРОДНИ ПРИЈАТЕЉ . . . — 60 н.
ПРЕДАВАЧ . . . — 50 н.
ПЈЕСМЕ МИЛЕНКОВЕ . . . 1 — н.
ФРИШЕ ФИРЕ . . . — 25 н.
СРЕЊА У БРАКУ . . . — 90 н.
ФАУСТ . . . — 40 н.
ПЈЕСМЕ МИТЕ ПОПОВИЋА . . . 1 — н.
СТАРИ ГЛУМАЦ . . . — 50 н.
ДЕКЛАМАТОР . . . — 80 н.
СТАРО ВРИЈЕМЕ, стари обичаји . . . — 30 н.
ПРАВИЛА СВ. АПОСТОЛА . . . 1 20 н.
УПУСТВО ЗА ПРЕДАВАЊЕ Буквара . . . — 80 н.
ИЗЈАШЊЕЊЕ СВ. ЛИТУРГИЈЕ . . . — 60 н.
СПОМОБНА КЊИГА цркв. појања . . . — 50 н.
ПОГЛЕДИ У ПРАСВИЈЕТ . . . — 50 н.
ГИМНАСТИКА . . . 1 — н.
ПЈЕСМЕ У ДВА ГЛАСА . . . — 40 н.
ДАН И НОЋ . . . — 30 н.
ШУМАДИНЧЕ . . . 1 — н.
ШЕМАТИЗАМ . . . — 20 н.
БОЈ КОД МОРАТА . . . 1 40 н.
РОМАН СИРОМ. МЛАДИЊА . . . 1 — н.
ПРНОГОРСКА ВИЛА . . . — 25 н.
НАСТАВА у ЗЕМЉОПИСУ . . . — 40 н.
МЛАДИ ЦРНОГОРАЦ . . . — 25 н.

Слике:

- КЊАЗ НИКОЛА (велика фотографија) . . . 2. — н.
КЊАГИЊА МИЛЕНА (велика фотографија) . . . 2. — н.
КЊАЗ МИЛАН (велика фотографија) . . . 2. — н.
ПОЛАЗАК КЊАЗА НИКОЛЕ на војеку . . . 1. 50 н.
ПОЛАЗАК КЊАЗА МИЛАНА на војеку . . . 1. 50 н.
КЊАЗ НИКОЛА (литографија) . . . 1. — н.
ВЕЛИКИ КНЕЗ НИКОЛА НИКОЛАЈЕВИЋ . . . 1. — н.
СРПСКЕ ВОЈСКОВОЂЕ у великом формату . . . 1. 60 н.
СРПСКЕ ВОЈСКОВОЂЕ у малом формату . . . 1. — н.
ОСЛОБОДИОЦИ ИСТОЧНИХ СЛОВЕНА . . . 1. 40 н.
ВОЈИ И ЈУНАЦИ СРПСКОГ УСТАНКА . . . 1. 50 н.
БОЈ НА ВУЧЈЕМ ДОЛУ . . . 1. 60 н.
БИТКА У ГЛАВНОМ ДОЛУ УСТАШИ БРАНЕ ЈЕДНО СЕЛО ОКО ТРЕБИЊА . . . 1. — н.
БИТКА КОД БИЛЕЋА . . . — 50 н.
БОЈ НА ТЕПИЦИ . . . 1. 40 н.
ХЕРЦЕГОВИЧКО РОБЉЕ враћа се на своја огњишта . . . — 80 н.
МИЛОШ ОБИЛИЋ . . . 1. 40 н.
МИЛЕТИЈЕ . . . 1. 40 н.
ДОСИТЕИЈ ОБРАДОВИЋ . . . 1. 40 н.
ЗМАЈ ЈОВАН ЈОВАНОВИЋ . . . — 80 н.
ХАЊИЋ АНГ. . . — 80 н.
ТЕКЕЛИЈА САВА . . . — 80 н.
СТЕРИЈА ПОПОВИЋ . . . — 80 н.
КНЕЗ ЛАЗАР . . . — 80 н.
БАН СТРАХИЊА . . . — 80 н.
САН КРАЉЕВИЋА МАРКА . . . — 80 н.
ВЛАДИКА АРСЕНИЈЕ . . . — 80 н.
Др. ЈОВАН СУБОТИЋ . . . — 80 н.
МАЈКА БОЖЈА . . . — 80 н.
СВ. БОРИЈА . . . — 80 н.
КОРНИЛИЈЕ СТАНКОВИЋ . . . 1. 40 н.

Музикалија.

- МАРШ КЊАЗУ НИКОЛИ . . . 1. 20 н.
КАДРИЉ КЊАГИЊЕ МИЛЕНЕ . . . 1. 20 н.
МАРШ КЊАЗУ МИЛАНУ . . . 1. 20 н.
МАРШ РУСКОМ КНЕЗУ НИКОЛИ . . . 1. 20 н.
МАРШ ОСЛОБОЂЕЊУ СРП. СКОМ . . . 1. 20 н.
«ОНАМО, ОНАМО» са сликом КЊАЗА НИКОЛЕ . . . 1. 20 н.
«ЧУЈ ДУШАНЕ» . . . 1. 20 н.
«ПРАГ ЈЕ ОВО МИЛОГ СРПСТВА» . . . 1. 20 н.
«БЕЗ ТЕБЕ ДРАГА» . . . 1. 20 н.
ПЈЕСМЕ у два гласа . . . — 40 н.

Цијене овдје означене разумију се у цетињском течају, рачунајући једну цванцику у 40 новчића.

Наруџбине из унутрашности Црне Горе, уз припослави готов новац, извршиће се тачно првом приликом, а чим се отворе поштанске ошнице по главнијем мјестима Црне Горе, чему се од наше високе владе скорим надамо, путем поштарскијем.